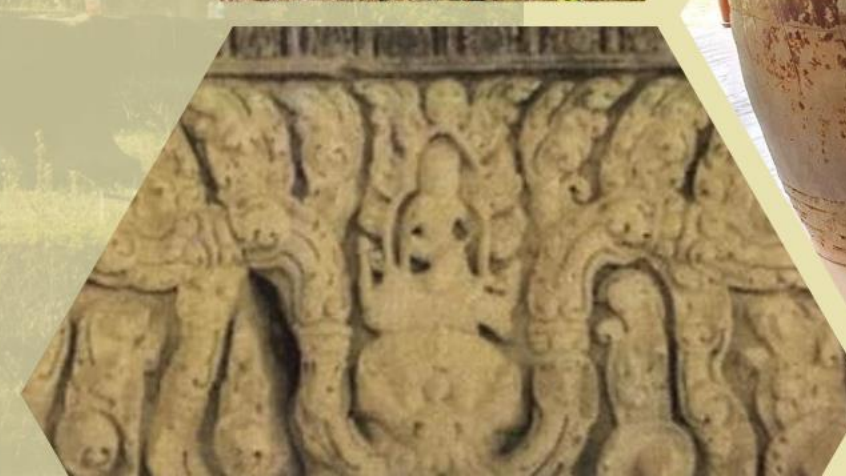

PRASAT BANPLAI

ปราสาทบ้านไพล ตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

Prasat Banplai

ปราสาทบ้านไพล จากหลักฐานสำคัญที่ค้นพบคือทับหลังหินทรายสลักรูปพระขอมแบบบาปวน และนครวัด กำหนดอายุราวกลางพุทธศตวรรษที่ ๑๖ ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๗ หรือราว พ.ศ ๑๕๕๓ - ๑๖๒๓ ยุคสมัยพระเจ้าอู่ไทยทิตยวรมันที่ ๒ แห่งอาณาจักรกัมพูชาโบราณ

ซึ่งมีความเจริญรุ่งเรือง ตามหลักความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดูใช้เพื่อเป็นเทวสถานของศาสนา

ตัวปราสาทถูกสร้างขึ้นจากฐานศิลาแลงเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีลักษณะเป็นปราสาทสร้างด้วยอิฐสามหลังตั้งในแนวเหนือใต้ องค์ปราสาทมีแผนผังและขนาดเท่ากันทั้งสามองค์ คือ มีแผนผังรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดประมาณ ๔x๔ เมตร มีประตูทางเข้าออกด้านหน้าเพียงด้านเดียว และหันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีคูน้ำล้อมรอบตัวปราสาทเป็นรูปตัวยู

ทับหลังปราสาททองคำประธาน และทับหลังปราสาททางด้านทิศเหนือ

ภาพจำหลักทับหลังปรากฏหลักฐานให้พบเห็นจากเศษชิ้นส่วนที่อยู่บนพื้นบริเวณรอบๆตัวปราสาท ปัจจุบันถูกนำไปจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดสุรินทร์ ทับหลังของปราสาทสลักด้วยหินทรายสีขาว สลักภาพเทวดานั่งชันเข่าอยู่ในซุ้มเหนือหน้ากาลที่กำลังคายท่อนพวงมาลัย มือทั้งสองข้างยึดท่อนพวงมาลัยไว้

หน้ากาล คือลวดลายปูนปั้น ลักษณะเป็นรูปหน้ายักษ์ ปนสิงห์ หรือใบหน้าอสูรที่โหดร้าย

สลักภาพพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ โดยพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณซึ่ง ปัจจุบันปราสาททางด้านทิศใต้พังทลายไปหมดสิ้นแล้ว ทับหลังปราสาททางทิศใต้ถูกเก็บรักษาและจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

จากร่องรอยบนฐานศิลาแลงที่มีการเจาะเป็นหลุมและประกอบกับฐานโยนีตั้งอยู่ด้านหน้าปราสาท ๒ ฐาน ทำให้สันนิษฐานได้ว่าแต่เดิมคงมีอาคารไม้ประกอบด้วยแต่พังไปแล้ว ภายในตัวปราสาทเป็นที่ประดิษฐานสถานศิวลึงค์ สัญลักษณ์แทนองค์พระศิวเทพเจ้าสูงสุดในศาสนาฮินดูลัทธิไศวนิกาย

ปราสาทบ้านบ้านไพลได้รับสถาปนาขึ้นเพื่อถวายแด่พระอิศวรและบูชาพระตรีมูรติเทพเจ้าทั้งสามองค์ ประกอบไปด้วย พระพรหม พระวิษณุ พระศิวะ ตามความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ทั้งนี้ในบริเวณรอบๆปราสาทมีการขุดค้นพบเครื่องปั้นดินเผา ภาชนะ ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆของผู้คนโบราณ ซึ่งสันนิษฐานได้ว่า พื้นแผ่นดินแถบนี้เป็นที่อยู่อาศัยของผู้คนในการตั้งถิ่นฐานมาเกือบ ๑๐๐๐ ปี มาแล้ว

กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนปราสาทบ้านไพลเป็นโบราณสถานของชาติ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๒ ตอน ๗๕ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๔๗๘ และเล่มที่ ๙๙ ตอน ๑๖๕ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๕ เนื้อที่ ๖ ไร่ ๑ งาน ๖๕ ตารางวา

เครื่องปั้นดินเผาที่พบในเขตชุมชนบ้านปราสาท

เครื่องปั้นดินเผาต่างๆ ที่ขุดพบบริเวณปราสาทบ้านไพลนั้นเป็นศิลปะลพบุรีหรือเขมรในประเทศไทย เกิดขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖ - ๑๘ เป็นวัสดุดินเผาชนิดเคลือบ ชาวบ้านในอดีตเรียกว่าเครื่องถ้วยเขมร เป็นภาชนะเครื่องปั้นทรงสูง เช่น ไหเท้าช้าง ไหมีหู ทรงกระปุก ทรงชาม ทรงตลับ หรือภาชนะรูปสัตว์ต่างๆ เช่น ช้าง กระต่าย หมู ลิง เป็นต้น